

Innhold

Forord	11
Kapittel 1	
Introduksjon	13
Åse Streitlien	
Om videregående opplæring	15
Veiledning og støtte i valget	16
Praksisbrev og kompetansebevis	18
Gjennomføring og avbrudd	18
Bokas inndeling	20
Referanser	25
Kapittel 2	
Forskningsperspektiver på elevenes valg av utdanning, yrke og karriere	29
Bjørn Magne Aakre	
Innledning	30
Metode	31
Fra arbeidsformidling til karrierekompetanse – et historisk perspektiv	33
Elevperspektivet	37
Skoleperspektivet	43
Samfunnsperspektivet	50
Oppsummering	55
Referanser	56
Kapittel 3	
Kvalitet i videregående opplæring og aktuelle utfordringer i tiden	61
Et internasjonalt perspektiv med Norge, Japan og Minnesota som kontekster	
Bjørn Magne Aakre	
Teori om kvalitet	62

Grouded theory som metode	63
Utvalg og kriterier	64
Resultater og analyse	65
Prosesskvalitet	66
Kultur og struktur (kontekst)	67
Innhold og arbeidsformer	71
Elevforutsetninger	75
Ledelse og oppfølging	80
Resultatkvalitet	83
Dannelse	84
Studiekompetanse	85
Yrkeskompetanse	86
Drøfting og konklusjon	87
Referanser	90

Kapittel 4

Utdanningsvalg som fag på ungdomstrinnet - et uforløst potensial som brobygger mellom nåtid og framtid for elever i norsk skole?

Erik Hagaseth Haug

Innledning	95
Faget utdanningsvalg i norsk ungdomsskole	96
Fra prosjekt til obligatorisk fag	98
Revidert læreplan og veileder i faget	99
Fagfornyelsen av Kunnskapsløftet - foreslåtte kjerneelementer i utdanningsvalg	100
Mulige veier videre for utdanningsvalg	102
Evaluering av utdanningsvalg som grunnlag for videreutvikling	102
Internasjonal forskning med relevans for videreutviklingen av utdanningsvalg	107
Hvordan sikre kvalitet og videreutvikling i faget?	108
Utdanningsvalg - en brobygger mellom nåtid og framtid?	112
Referanser	112

Kapittel 5

Utfordringer og muligheter i overgangen til vidaregåande opplæring 116

Ann Karin Sandal

Innleiing	116
Overgang og val	117
Overgang mellom ungdomsskule og vidaregåande opplæring	118

Ungdomsalder	119
Rom for utprøvingar?	120
Seinmodernitet og val	121
Refleksivitet og kulturell frisetjing	121
Valprosessar som identitetsuttrykk	123
Å vere moden for å velje	123
Interesseutvikling	125
Interesser som drivkraft i val av utdanning	126
Motivasjon og meistringstru i overgangen til vidaregåande opplæring	128
Moglegheiter i overgangen som kan skape meistring	129
Kjelder	131

Kapittel 6

Korleis opplever elevar møtet med yrkesfaglege utdanningsprogram? .. 134

Ann Karin Sandal

Innleiing	134
Ulike læringsareaner i yrkesutdanninga	135
Fellesfag	135
Yrkesfaglege programfag	135
Yrkesfagleg fordjuping	136
Yrkesfag fordrar fleire val	136
Undersøking av eleverfaringar	137
Kvifor velje yrkesfag?	138
Møte med fellesfaga	139
Yrkesretting og relevans	139
Praktisk og relevant opplæring i grunnopplæringa	141
Gjenkjenning og meistring	141
Møte med programfag	142
Nye arbeidsmåtar og læring gjennom samarbeid	142
Yrkesfaglæraren - møte med ei ny lærarrolle	143
Forteljingar om tilpassa opplæring	143
Møte med arbeidslivet gjennom faget yrkesfagleg fordjuping	146
Vurdering for læring	146
Praksisfellesskap	148
Praksisfellesskap og deltakingsposisjonar	148
Fellesfag som praksisfellesskap	149
Yrkesfaglege programfag som praksisfellesskap	149
Praksisfellesskap i arbeidslivet	150

Kva kan vi lære av elevane sine forteljingar?	150
Kjelder	152

Kapittel 7

Ungdommers fortellinger om valget av yrkesfaglig opplæring	155
---	------------

Mette Bunting og Torill Aagot Halvorsen

Bakgrunn	157
Metode	159
Analyse	160
De målrettede	160
De pragmatiske	164
De spontane	167
Nyanser av deltakelse i praksisfellesskapet	169
Oppsummering	171
Referanser	172

Kapittel 8

«Jeg skjønnte veldig tidlig at dette var veien jeg ønsket å gå»	174
--	------------

Jenters tanker om å velge helsearbeiderfaget

Åse Streitlien

Innledning	174
Bakgrunn	175
Teoretisk tilnærming	177
Intervju med Ann, Karen og Sally	180
Om karrierevalg	181
Møte med praksis	182
Diskusjon av funn	184
Referanser	186

Kapittel 9

Hvorfor er det vanskelig å komme tilbake etter frafall i videregående skole?	189
---	------------

To ungdommers historier

Geir H. Moshuus, Mette Bunting og Torill Aa. Halvorsen

Innledning	189
Ungdom, skole og frafall	191
Metode	194
Karin og Jon og jakten på meningsrammene rundt historiene deres	196
Karin og Jon og det permanente skoleavbruddet	201
Referanser	202

Kapittel 10

Instruktør og lærling - om læring, relasjoner og veiledning i læretiden .. 205

Åse Streitlien

Læring i et praksisfellesskap 206

Relasjoner og forventninger 208

 Å bli en fullverdig deltaker 209

Metode 210

Erfaringer i praksisfellesskapet 212

 Trivsel og sosiale forhold 213

Avsluttende kommentar 215

Referanser 216

Epilog

Folkehøgskolen - et alternativ 219

Haldis Brubæk

Frihet 220

Mestring 220

Mening 221

Tilhørighet 222

Avslutning 223

Kilder 224

Forfatteromtaler 225